

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

P8_TA(2015)0010

Stanje u Libiji**Rezolucija Europskog parlamenta od 15. siječnja 2015. o stanju u Libiji (2014/3018(RSP))**

(2016/C 300/05)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Libiji, posebno one od 15. rujna 2011.⁽¹⁾, 22. studenog 2012.⁽²⁾ i 18. rujna 2014.⁽³⁾,
- uzimajući u obzir nedavne izjave o Libiji koje je dala Federica Mogherini, potpredsjednica Komisije/Visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, uključujući one od 16. i 30. prosinca 2014. i 10. siječnja 2015.,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća za vanjsku politiku od 15. kolovoza i od 30. kolovoza 2014., 20. listopada 2014., 17. i 18. studenog 2014. te 15. prosinca 2014.,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu o Libiji vlada Francuske, Njemačke, Italije, Španjolske, Ujedinjene Kraljevine i SAD-a od 11. siječnja 2015.,
- uzimajući u obzir rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda br. 1970, br. 1973 (2011) i br. 2174 od 27. kolovoza 2014.,
- uzimajući u obzir izvješće Misije potpore Ujedinjenih naroda u Libiji (UNSMIL) od 4. rujna 2014. pod naslovom „Pregled kršenja međunarodnih ljudskih prava i humanitarnog prava tijekom nasilja koje se odvija u Libiji” te njegovu dopunu od 27. prosinca 2014.,
- uzimajući u obzir Ženevske konvencije iz 1949. i njihove Dopunske protokole iz 1977. te obvezu strana u oružanom sukobu da poštuju i jamče poštovanje međunarodnog humanitarnog prava u svim okolnostima,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća 2013/233/ZVSP od 22. svibnja 2013. o osnivanju misije Europske unije za pomoć u integriranom upravljanju granicama u Libiji (EUBAM Libya),
- uzimajući u obzir paket mjera za Libiju u okviru europske politike susjedstva iz rujna 2014.,
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu skupine Sahel koji se održao 19. prosinca 2014. u Mauritaniji, na kojem su sudjelovali čelnici Mauritanije, Malija, Nigera, Čada i Burkine Faso,
- uzimajući u obzir zajedničko priopćenje 13 zemalja⁽⁴⁾ od 22. rujna 2014. u kojem se obvezuju na politiku nemiješanja u pitanja Libije,
- uzimajući u obzir članak 123. stavke 2. i 4. Poslovnika,

⁽¹⁾ SL C 51 E, 22.2.2013., str. 114.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0465.

⁽³⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2014)0028.

⁽⁴⁾ Alžir, Egipat, Francuska, Njemačka, Italija, Katar, Saudijska Arabija, Španjolska, Tunis, Turska, Ujedinjeni Arapski Emirati, Ujedinjena Kraljevina i Sjedinjene Američke Države te Europska unija i Ujedinjeni narodi.

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

- A. budući da su Libijci u veljači 2011. izašli na ulice tražeći politička prava, ali su bili izloženi neselektivnoj represiji države kojom su pokrenuti devetomjesečni građanski sukob i zbacivanje Gadafijeva režima;
- B. budući da je Libija u lipnju 2014. održala treće opće demokratske i slobodne izbore za Zastupnički dom, kojim se zamjenjuje Opći nacionalni kongres izabran u srpnju 2012.;
- C. budući da su unatoč nacionalnim parlamentarnim izborima održanima u lipnju 2014. težnje libijskog naroda rođene s padom pukovnika Gadafija umrtvljene političkom podjelom i nasiljem u situaciji koja se pretvara u otvoreni rat; budući da sukobljene vlade i parlamenti u Tripoliju i Tobruku djeluju već nekoliko mjeseci;
- D. budući da je Libija i dalje uronjena u unutarnje političke sukobe koji su se izrodili u nasilnu borbu za moć između dviju suprotstavljenih vlada i mnogobrojnih konkurentskih frakcija nacionalističkih, islamističkih, plemenskih i regionalističkih snaga, što za posljedicu ima daljnje patnje civila, žrtve, masovno raseljavanje i širenje humanitarne krize;
- E. budući da su prema izvješćima obje strane počinile širok spektar djela kršenja i zloupotrebe međunarodnog prava o ljudskim pravima i humanitarnog prava; budući da UNSMIL procjenjuje da je u zadnjem valu borbi najmanje 400 000 stanovnika Libije raseljeno unutar zemlje, a da je još 150 000 osoba, uključujući mnoge radnike migrante, napustilo zemlju; budući da su strani humanitarni radnici i diplomati, uključujući i osoblje EU-a i UNSMIL-a, evakuirani iz Libije; budući da masovni priljev libijskih izbjeglica u susjedni Tunis predstavlja znatno opterećenje za kapacitete i stabilnost te zemlje; budući da se procjenjuje da se već više od milijun Libijaca nalazi u Tunisu;
- F. budući da je visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za ljudska prava Zeid Ra'ad al-Hussein 23. prosinca 2014. izjavio da bi neselektivno granatiranje civilnih ciljeva u Libiji moglo dovesti do progona zbog ratnih zločina;
- G. budući da posebni predstavnik UN-a Bernardino León aktivno pokušava posredovati u pregovorima između zaraćenih strana i pokrenuti nacionalni dijalog koji bi doveo do procesa pomirenja i uspostave vlade nacionalnog jedinstva; budući da je prvi krug pregovora započeo u Gadamesu 29. rujna 2014., a nastavljen je u Tripoliju 11. listopada 2014. dok je sljedeći krug, prvotno predviđen za 5. siječnja 2015., odgođen zbog nedostatka dogovora između dviju strana; budući da je UNSMIL najavio da su libijske stranke pristale održati novi krug pregovora u Ženevi, navodno 14. siječnja 2015.; budući da su oba tabora dosad uglavnom pokazala nevoljkost ili nemoć kad je riječ o postizanju kompromisa;
- H. budući da je posebna izaslanica UN-a u regiji Sahela Hiroute Guebre Sellassie upozorila Vijeće sigurnosti UN-a da bi libijska kriza u bliskoj budućnosti mogla destabilizirati cijelu regiju te izjavila da su terorističke i zločinačke mreže u Libiji sve povezanije s Malijem i sjevernom Nigerijom, pri čemu dolazi do nezakonite trgovine, između ostalog oružjem i drogom;
- I. budući da je u opasnosti jedinstvo države Libije te da u najmanje tri regije (Fezan, Cirenaika i Tripolitaniya) postoji istinski rizik od odcjepljenja ako se ne pronađe kompromisno rješenje i ne pokrene proces pomirenja;
- J. budući da su nedavni sukobi uvelike olakšali širenje i naseljavanje terorističkih skupina poput ISIS-a u Libiji; budući da taj problem, ako se ne riješi, može uzrokovati veliku prijetnju sigurnosti regije i EU-a; budući da je libijski ogranak Islamske države 8. siječnja 2015. izjavio da je odgovoran za smaknuće novinara Sofienea Chourabija i snimatelja Nadhira Ktarija;

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

- K. budući da su ratni zrakoplovi koji pripadaju snagama odanima međunarodno priznatoj vladi 4. siječnja 2015. bombardirale grčki naftni tanker u vojnoj zoni luke Derne, što je dovelo do smrti jednog grčkog i jednog rumunjskog člana posade te ranjavanja još dvojice članova; budući da luku nadziru islamistički borci te je tijekom protekle godine bila meta više napada;
- L. budući da su prema službenoj izjavi vlade od 3. siječnja 2015. paravojne skupine Islamske države ubile 14 vojnika libijske vojske te da je vlada pozvala međunarodnu zajednicu da državi ukine embargo na oružje kako bi se mogla suprotstaviti tim paravojnim skupinama koje smatra teroristima;
- M. budući da ISIS obučava borce u Libiji te da u istočnom dijelu zemlje osniva ogranak; budući da su 30. prosinca 2014. teroristi detonirali automobilsku bombu u Tobruku ciljajući mjesto sjednice Zastupničkog doma; budući da su prema izvješćima jedinice Al-Kaide u islamskom Magrebu uspostavile logističke centre nedaleko od juga Libije; budući da su prema službenoj izjavi vlade paravojne skupine Islamske države 3. siječnja 2015. smaknule 14 vojnika libijske vojske;
- N. budući da je 28. prosinca 2014. zapovjednik paravojnih jedinica general Heftar izveo zračne udare na Misratu, uporište paravojne skupine Libijska zora, a taj se napad smatra osvetom za napade paravojnih snaga od 25. prosinca 2014. na najveći libijski naftni terminal u Sidri te na libijske vojnike u Sirti, prilikom kojeg je njih 22 ubijeno;
- O. budući da su pripadnici skupine Ansar al-Šarija oteli dvadesetak egipatskih kršćana Kopta u Sirti, koja je pod nadzorom paravojnih jedinica, u zadnjem od sve većeg broja napada na kršćane i druge vjerske manjine u Libiji; budući da se broj slučajeva zadržavanja, otmica, mučenja i smaknuća osumnjčenih boraca povećao na svim sukobljenim stranama;
- P. budući da postoje navodi o stotinama migranata i izbjeglica koji bježe od nasilja u Libiji i koji su poginuli u pokušajima da preko Sredozemnog mora prijeđu u Europu, što je izazvalo golemu izbjegličku krizu u Italiji i na Malti; budući da je Libija glavna polazna točka za migrante koji se pokušavaju dokopati Europe;
- Q. budući da je 6. studenog 2014. libijski Vrhovni sud donio presudu kojom su parlamentarni izbori održani u lipnju, nakon kojih je uspostavljen međunarodno priznati Zastupnički dom sa sjedištem u Tobruku, nelegitimni;
- R. budući da je Zastupnički dom odbacio presudu pod tvrdnjom da ona nadilazi nadležnost suda, da je donesena pod pritiskom islamističkih paravojnih skupina u Tripoliju te odlučio da će Zastupnički dom i vlada nastaviti s radom;
- S. budući da Rezolucija br. 2174 (2014) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda odobrava zabrane putovanja i zamrzavanje imovine „pojedincima i ustanovama za koje Odbor smatra da sudjeluju u djelima ili podržavaju djela kojima se ugrožava mir, stabilnost ili sigurnost Libije, ili kojima se ometa ili potkopava uspješni završetak njezine političke tranzicije”;
- T. budući da je ključni element sukoba nadzor nad poduzećem National Oil Corporation i upravljanje njime; budući da su obje sukobljene strane imenovale svojeg ministra za naftu u pokušaju da prihode od nafte preusmjere u svoju korist; budući da nafta čini 95 % državnih prihoda Libije i 65 % njezina BDP-a; budući da Libija raspolaže najvećim rezervama nafte u Africi i petim najvećim rezervama u svijetu;

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

1. snažno osuđuje oštru eskalaciju nasilja u Libiji, osobito napade na civile, čime se ozbiljno ugrožavaju budući izgledi za mirno postizanje rješenja; čvrsto podupire pregovore u Ženevi pod vodstvom UN-a i poziva sve sukobljene strane da pristanu na privremeni prestanak vojnog djelovanja koji je predložio posebni predstavnik UN-a Bernardino León u cilju stvaranja povoljnog okruženja;
2. poziva sve strane uključene u nasilje da se obvežu na bezuvjetan prekid vatre, da se suzdrže od djelovanja kojim se stvaraju dodatne podjele i polarizacija, da javno izjave da neće tolerirati takva djelovanja te da se bez preduvjeta pridruže naporima Bernardina Leóna, posebnog predstavnika glavnog tajnika UN-a za Libiju, u cilju okupljanja suprotstavljenih skupina u uključivi nacionalni politički dijalog; inzistira na tome da se dužna pozornost posveti uključivanju žena i manjina u taj proces; podsjeća da za trenutačni sukob ne postoji vojno rješenje;
3. ponavlja da snažno i u potpunosti podupire Misiju potpore Ujedinjenih naroda u Libiji (UNSMIL); čestita Bernardinu Leónu, posebnom predstavniku glavnog tajnika UN-a za Libiju, na neumornom radu u posredovanju u ovom političkom dijalogu; pozdravlja činjenicu da se novi krug političkog dijaloga treba održati za nekoliko dana u Ženevi;
4. poziva EU da podrži spomenute napore neposrednim određivanjem vlastitih ciljanih sankcija, uključujući zamrzavanje imovine i zabrane putovanja, i to onima koji su odgovorni za oružano nasilje, kršenje i zlouporabe ljudskih prava te bojkotiranje pregovora pod pokroviteljstvom UN-a;
5. ponavlja svoju podršku Zastupničkom domu u Tobruku kao jedinom legitimnom tijelu proizašlom iz izbora održanih u lipnju 2014.; ponavlja svoje pozive izabranom Zastupničkom domu i službenoj vladi na izvršavanje svojih zadataka na temelju vladavine prava i ljudskih prava, u duhu uključivosti, u interesu države i kako bi se zaštitila prava svih građana Libije, što podrazumijeva i vjerske i etničke manjine;
6. duboko je zabrinut zbog sve veće prisutnosti terorističkih skupina povezanih s Al-Kaidom, paravojnih snaga Islamske države i drugih ekstremističkih organizacija i pokreta u Libiji; smatra da bi regija mogla završiti u razornom kaosu poput onoga u Siriji i Iraku; vjeruje da te skupine predstavljaju veliku prijetnju stabilnosti i sigurnosti cijele regije, kao i sigurnosti Europe; ponovno potvrđuje potrebu za borbom svim sredstvima i u skladu s Poveljom UN-a i međunarodnim pravom, uključujući mjerodavno pravo o zaštiti ljudskih prava, izbjeglica i humanitarno pravo, protiv prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti koje su izazvane terorističkim činovima;
7. poziva EU i međunarodnu zajednicu da nastave pružati podršku nastojanjima za borbu protiv terorizma, poštujući pritom međunarodno pravo, te da spriječe njegovo daljnje širenje i uspostavljanje novih baza u Libiji;
8. ističe destabilizirajući utjecaj libijskog sukoba na druge države u regiji Sahela, ali i na europsku sigurnost; poziva susjedne države i regionalne aktere, posebno Egipat, Katar, Saudijsku Arabiju, Tursku i Ujedinjene Arapske Emirate da se suzdrže od radnji kojima bi se mogle pojačati trenutačne podjele i potkopati demokratska tranzicija u Libiji te da u potpunosti podrže proces iz Gadamesa pod vodstvom UN-a; podsjeća na to da oni koji su aktivno stvarali prepreke zajedničkom političkom rješenju krše rezolucije Vijeća sigurnosti o Libiji te se moraju suočiti s posljedicama svoga djelovanja;
9. pozdravlja nedavne deklaracije, prvo Afričke unije od 3. prosinca 2014. a potom Lige arapskih država od 5. siječnja 2015., te činjenicu da su se javno obvezale podržavati proces pod vodstvom UN-a;

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

10. naglašava potrebu za zajedničkim i koordiniranim djelovanjem svih 28 država članica pod nadzorom Visoke predstavnice; poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje da koordiniraju djelovanje država članica i da svoju potporu usmjere na izgradnju države i institucija te da, zajedno s državama članicama, UN-om, NATO-om i regionalnim partnerima, pomognu u stvaranju djelotvornih sigurnosnih snaga (oružanih i policijskih) koje će biti pod nacionalnim zapovjedništvom i kontrolom, a koje mogu osigurati mir i sigurnost u zemlji, te da podupru primirje i uspostavu mehanizma za njegov nadzor; naglašava da bi EU također trebao dati prednost pomoći u reformama libijskog pravosudnog sustava i drugih područja ključnih za demokratsko upravljanje;

11. podsjeća na snažnu opredijeljenost EU-a za jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost Libije te potrebu za sprječavanjem širenja terorizma; podsjeća na Rezoluciju Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda br. 2174 usvojenu 27. kolovoza 2014. kojom su postojeće međunarodne sankcije nametnute Libiji proširene na kaznenu odgovornost osoba koje sudjeluju u djelima ili podržavaju djela kojima su „ugroženi mir, stabilnost ili sigurnost Libije, ili kojima se ometa ili potkopava uspješni završetak njezine političke tranzicije”; poziva EU da razmotri daljnje radnje, uključujući restriktivne mjere;

12. naglašava potrebu da se zajamči da svi oni koji su odgovorni za sva kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava za njih i odgovaraju; ukazuje na izjavu UNSMIL-a da su mnogi slučajevi kršenja i zloupotrebe koji su se dogodili u Libiji u nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda te poziva na to da se Sudu omoguće odgovarajuća politička, logistička i financijska sredstva kako bi mogao istražiti te zločine; vjeruje da se osnaživanjem međunarodnih mehanizama odgovornosti paravojne postrojbe mogu odvratiti od daljnjih kršenja i zloupotreba te poziva na to da se razmotri osnivanje istražnog povjerenstva UN-a ili sličnog mehanizma kako bi se istražili slučajevi kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava;

13. izražava solidarnost s libijskim narodom; vjeruje da Europska unija mora pomoći libijskom narodu u ispunjenju njegova nastojanja za uspostavom demokratske, stabilne i napredne države, u skladu s obvezama navedenima u politici susjedstva EU-a za južno Sredozemlje; poziva na stalnu humanitarnu, financijsku i političku podršku EU-a i međunarodne zajednice pri rješavanju humanitarne situacije u Libiji, teškog položaja osoba raseljenih unutar zemlje i izbjeglica te civila koji su suočeni s narušenim pristupom osnovnim uslugama;

14. ustraje na očuvanju neutralnosti ključnih libijskih institucija, posebno središnje banke, poduzeća National Oil Corporation i državnog investicijskog fonda, koje je UN ovlastio za primanje prihoda od nafte iz inozemstva;

15. poziva sve strane u Libiji da kršćanima i drugim vjerskim manjinama suočenim s diskriminacijom i progonom te se nalaze između dvije vatre zajamče sigurnost i slobodu; poziva EU i države članice da osiguraju da budući dvostrani sporazumi sadrže učinkovite nadzorne mehanizme zaštite ljudskih prava vjerskih manjina.

16. odaje priznanje Tunisu za gostoprimstvo koje je iskazao primajući otprilike 1,5 milijuna libijskih građana koji se trenutno nalaze u Tunisu u bijegu od nasilja; traži od EU-a da za tu zadaću pruži financijsku i logističku pomoć tuniskoj vladi;

17. poziva međunarodna poduzeća da se prije zaključenja bilo kakve transakcije u vezi s libijskom naftom, koja pripada libijskom narodu, pobrinu za to da se novcem iz tih transakcija izravno ili neizravno ne financiraju zaraćene paravojne postrojbe; još jednom poziva međunarodna poduzeća koja posluju u Libiji da objave svoje financijske transakcije u sektoru energetike;

18. i dalje je zabrinut zbog širenja oružja, streljiva, eksploziva i krijumčarenja naoružanja, što predstavlja opasnost za stanovništvo te stabilnost Libije i regije;

Četvrtak, 15. siječnja 2015.

19. ponavlja svoj poziv Visokoj predstavnici da preispita mandat misije EU-a za pomoć u integriranom upravljanju granicama (EUBAM) u Libiji, koja je trenutno na čekanju te je smještena u Tunisu, kako bi se uzela u obzir drastično izmijenjena situacija u zemlji te radi stvaranja prikladno usklađene misije zajedničke sigurnosne i obrambene politike koja će djelovati u dogovoru s UN-om i regionalnim partnerima u slučaju da se pronađe političko rješenje; zauzima stajalište da bi ta misija zajedničke sigurnosne i obrambene politike trebala biti usmjerena k podršci provedbe političkog rješenja, da bi trebala dati prednost reformi sigurnosnog sektora, razoružanju, demobilizaciji i reintegraciji te da bi također trebala ponuditi odgovor na ostale hitne potrebe upravljanja; osim toga, izražava stajalište da bi u svjetlu dugotrajnog rata u Libiji i produbljenja nestabilnosti te ozbiljnih prijetnji europskoj sigurnosti, misija zajedničke sigurnosne i obrambene politike trebala biti spremna sudjelovati u radnjama za stabilizaciju Libije koje bi se odvijale pod ovlasti i koordinacijom Vijeća sigurnosti UN-a;

20. izražava ozbiljnu zabrinutost za sudbinu migranata, tražitelja azila i izbjeglica u Libiji čija se ionako neizvjesna situacija nastavlja pogoršavati; poziva EU i države članice da učinkovito pomognu Italiji u njezinim hvalevrijednim naporima u rješavanju sve većih migracijskih i izbjegličkih tokova iz sjeverne Afrike, posebno iz Libije;

21. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjednici Komisije/Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, libijskoj Vladi i Zastupničkom domu, glavnom tajniku UN-a, Arapskoj ligi i Afričkoj uniji.
